

Magyar Tudományos Akadémia, Közoktatás-fejlesztési Kutatási Pályázat, 2021

Kutatási terv: A tanulási kudarcok megelőzése a tanulási környezet átalakításával az iskolai tanulás kezdetén

Készítette: Dr. Gyarmathy Éva

Problémafelvetés

A tanulás az egyéni és társadalmi sikeresség kulcsa, de a 21. században már nem egyszerűen a tanulási képesség, hanem a tanulási agilitás és motiváció válik elsődlegessé. Egy életre meghatározó lehet, hogy az első iskolás éveiben miként találkozik a gyermek a formális tanulóval, mennyire éli meg önmagát kompetens tanulóként, és a tanulást életformának.

A képességek fejlődéséhez szükséges idegrendszeri érettség nélkül az iskolai készségek elsajátítása nem lehet teljesen sikeres, sőt nem megfelelő fejlettséggel kezdett olvasás, írás és számolás tanulás, nagy eséllyel különböző szintű teljesítményzavarokhoz vezet.

A 21. században megnövekedett az ingergazdagság, ami a képességek fejlődését növeli. A Máté-hatás¹ miatt azonban a megnövekedett ingergazdagság nem egyformán érint mindenkit. Az előnyös külső/belső adottságokkal rendelkezők jobban ki tudják használni a lehetőségeket, így nagyobb fejlődést érhetnek el. Ezáltal a tanulók közötti különbség növekszik. Sőt, ugyanezen folyamat által az egyéni képességszerkezet is kiegyenlítetlenebb lesz. Ezért az oktatás számára a nagy kihívás nem az, hogy a 21. századi gyerekek a 20. századi gyerekektől jelentősen különböznek, hanem az, hogy egymástól különböznek a korábbinál jelentősebben. Nagy József és munkatársai már a 20. század végén kimutatták, hogy a hatéves gyerekek között több, mint öt évnyi kognitív eltérés lehet².

A pedagógiának és pszichológiának növekvő diverzitással kell megküzdenie, mert egyre több a gyors fejlődésű kisgyerek, miközben növekszik a tanulásban lemaradók aránya is.

Az ingergazdagság azonban más szempontból is megnövekedett. Sok olyan környezeti fizikai és kémiai hatás éri a fejlődő agyat, amely enyhén, de hosszabb távon mégis jelentősen megváltoztatja az ideghálózatok formálódását. Ennek következtében gyakoribb lett az atipikus idegrendszeri fejlődés, amely tanulási, figyelem, hiperaktivitás és autizmus spektrum zavarok formájában okoz problémát az egyén, a család, a pedagógusok és hosszabb távon a társadalom számára. Ezek az intelligenciától független, neurológiai alapú, a teljesítményt és viselkedést érintő zavarok sokáig elsősorban szórványos pszichiátriai kórképeként jelentek meg, de ahogy a környezeti ártalmas hatások aránya egyre intenzívebb, az idegrendszeri érésbeli elmaradások aránya is növekszik, ami alapja az atipikus idegrendszeri fejlődésnek.³ A zavarokat okozó fizikai, kémiai ágensek, vírusos megbetegedések és hormonális hatások ugyanakkor megfelelő családi, tanulási és kulturális hatások által a kreatív tehetség fejlődés irányába is fordíthatják az atipikus idegrendszeri érést.⁴

¹ Eredetileg a tudományra vonatkoztatva írta le Merton, Robert K. (1968) The Matthew Effect in science. Science, 159., január 5. 56–63

² Nagy József (1980) 5–6 éves gyermekeink iskolakészültsége. Akadémiai Kiadó, Budapest.

³ Gyarmathy Éva (2020) Atipikus fejlődés és az idegrendszer érésének kulturális háttere. In Endrődy Orsolya, Svraka Bernadett, F. Lassú Zsuzsa (szerk.): Sokszínű pedagógia. ELTE TÓK, Budapest, pp. 24-35.

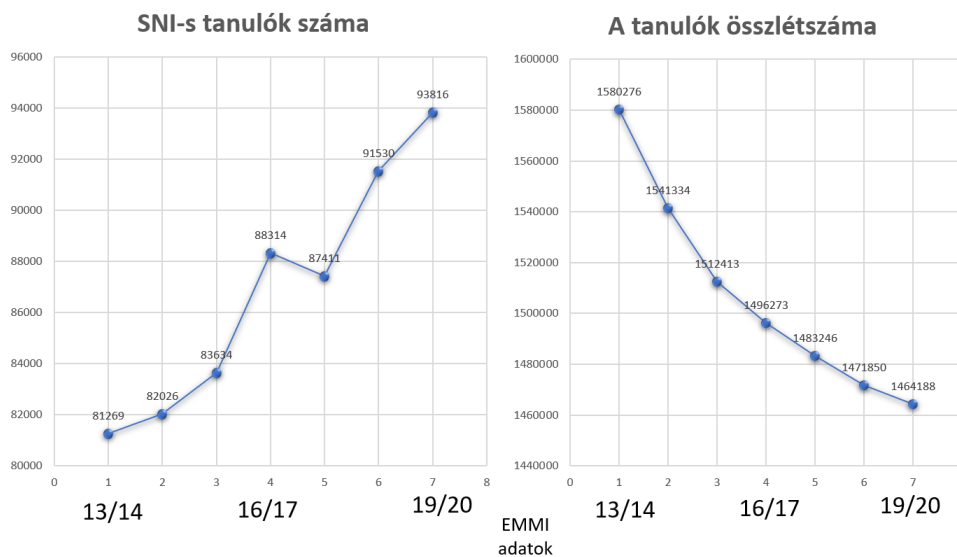
⁴ Mrazik, M., Dombrowski, S. C. (2010) The neurobiological foundations of giftedness. Roeper Review, 32(4), 224-234.

Az érintett populáció

Jelentős veszteségeket főképpen azok szenvednek el, akik **szociokulturálisan hátrányosabb helyzetűek**, mert amellett, hogy **kulturálisan eltérő háttérrel érkeznek** az iskolába, az **atipikus idegrendszeri fejlődés kialakulása tekintetében is veszélyeztetettebbek**. A kis súllyal születés nagyobb a valószínűséggel vezet az SNI kategóriába kerüléshez, az alacsony születési testsúly pedig összefügg a család anyagi és iskolázottsági helyzetével, vagyis a szegényebb családokban nagyobb a kis súllyal születés aránya.⁵ Az előnyösebb szociokulturális háttérű családok a gyerekek kognitív fejlődését is jobban tudják biztosítani. A hátrányos helyzetű gyerekek családjának alig van lehetősége, hogy otthon vagy magánúton az atipikus fejlődés sajátosságait is figyelembe vevő fejlesztést és tanulást biztosítsanak a gyerekeknek, vagyis kompenzálják az idegrendszeri érés eltéréseit.

A hátrányos helyzet még a 2013-ban bevezetett szűkített kategóriába sorolási követelmények mellett is a gyerekeknek több, mint 10%-át érinti, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya pedig 6% körüli.

A statisztikai adatok alapján is látszik, hogy folyamatosan növekszik a sajátos nevelési igényű, illetve ezen belül a súlyos tanulási zavarokkal küzdő gyerekek aránya. Az előbbi 6-7% körüli, az utóbbi 3-4%.⁶

Mindezen statisztikai adatok viszont csak az igazán nagy gondokat okozó eseteket jelzik. A beilleszkedési és tanulási zavarokkal küzdő, illetve diagnózist nem is szerző, de atipikus idegrendszeri fejlődés miatt alulteljesítő és/vagy viselkedési problémákat mutató gyerekek száma nehezen becsülhető meg, de ha az SNI kategóriába kerülők aránya növekszik, ezzel növekszik az enyhébb esetek aránya is. Folyamatosan nagyobb lesz tehát a „sajátos nevelési igény” kategóriába sorolt gyerekek száma, de ez csak a jéghegy csúcса, azok, akiknél a zavar súlyossága jelentős zavarokat okoz. Ennél sokkal többen vannak olyanok, akik diagnózissal vagy

⁵ Darvas Ágnes, Ferge Zsuzsa (2012) Gyerekesély program a társadalmi és politikai mezőben, In: Szerk: Bass László: Az ötödik év után: egy félbeszakadt akciókutatás története, 2006-2011. Budapest: Gyerekesély Közhasznú Egyesület, pp. 9-24.

⁶ Varga Júlia (szerk.) (2019) A közoktatás indikátorrendszere 2019. https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2020/01/A_kozoktatás_indikátorrendszere_2019.pdf

anélkül ott vannak a közoktatás minden szintjén az atipikus idegrendszeri fejlődésükkel küzdve.⁷

A pedagógiának és a pszichológiának egy másik közös kihívást jelent beépíteni az idegrendszeri érést támogató fejlesztést a mindennapi tanulásba.

Megoldási lehetőségek

A tanulás a tanulási környezettől függ, ezért a környezet megváltoztatásával hathatunk a tanulási sikerességre. A változtatást a pedagógia-pszichológiai szemléletben és az ehhez kapcsolódó módszertani változtatások terén, valamint a mindezt lehetővé tevő fizikai tanulási környezet megváltoztatásában lehet elindítani.

A megnövekedett diverzitás mellett egyre nehezebb az életkori csoportok szerinti uniformizált tanulást mindenki számára hatékony formában adni. A minősítő-számonkérő szemlélet éppen az önhibáján kívül hátrányba került gyerekeket sújtja, és így ebben a körben növekszik a kudarcral szembesülők aránya. A személyreszabott tanulási környezet a **megismerő-fejlesztő szemléletben** valósítható meg. Az ennek megfelelő módszertani váltás, a tanulásba vitt fejlesztés, vagyis a fejlesztő tanulási környezet. Az idegrendszeri érést támogató **szenzomotoros tevékenységekhez kötött nyelvi fejlesztés tudatos használatával, és a fejlődés monitorozásával** megelőzhető a tanulási és viselkedészavarok nagy része.

A megismerő-fejlesztő környezetben olyan módszereket kell alkalmazni, amelyek bizonyítottan hatékonyak. Ilyen például a **gamifikáció**⁸, a **társasjáték pedagógia**⁹ és a **teszteléssel tanulás**¹⁰. A tanulóártyák társasjátékokban történő beépítésével egyesítjük a társasjáték, játékosítás és a tesztelő gyakorlás hatásait. Az Atipikus Fejlődés Módszertani Központunk által elindított Tanulóártya Projekt¹¹ célzottan a tanulási motivációt és agilitást növeli. A projektet 2020. májusában elsősorban hátrányos helyzetű diákok nyári tanulásának támogatására indítottuk a Máltai Szeretetszolgálattal és több egyetemmel együttműködésben. A COVID-19 járvány miatt bevezetett távoktatás ugyanis ezeknél a tanulóknál nagy lemaradásokat okozott, és a pótláshoz olyan eszközre volt szükség, amely minden eddiginél hatékonyabb. A módszert közben szélesebb körben is fejleszteni és alkalmazni kezdtük, és az első kutatási tapasztalatokra épülő útmutatók alapján terjesztjük és továbbfejlesztjük.¹² A munkánkat már több nemzetközi konferencián bemutattuk. Partnerintézményünk a University of Winchester, a módszer angol formájú terjesztését javasolta.¹³

A tanulási környezetben természetes módon jelen kell, hogy legyenek a kor eszközei, amelyek

⁷ Gyarmathy Éva (2020) Atipikus fejlődés és az idegrendszer éréseinek kulturális háttere. In Endrődy Orsolya, Svraka Bernadett, F. Lassú Zsuzsa (szerk.): Sokszínű pedagógia. ELTE TÓK, Budapest, pp. 24-35.

⁸ Lieberoth, A. (2015). Shallow gamification – psychological effects of framing an activity as a game. *Games and Culture*, 10(3), 249–268.

⁹ Jesztl József, Lencse Máté (2018) Társasjáték-pedagógia. Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, Budapest.

https://www.tani-tani.info/sites/default/files/lencse_jesztl_tarsasjatek.pdf

¹⁰ Roediger, H.L., Karpicke J.D. (2006) Test-enhanced learning: taking memory tests improves long-term retention. *Psychological Science* 17: 249-255

¹¹ <http://tanulokartya.simplesite.com/>

¹² Gyarmathy Éva, Pap Judit (2020) Tanulóártya Projekt – A tanulóártyák készítése és használata. Jó gyakorlatok, C 18. RaabeKlett Kiadó, Budapest

¹³ Gyarmathy E. (2021) Flashcard Project - for easy learning through games. Learning, Invention and Creativity: Rethinking Local and Global Education, Online International Conference, Apor Vilmos Catholic College and the University of Winchester in association with the Comenius Association

a 21. században elsősorban a **digitális infokommunikációs technikák** még a kisgyerekek esetében is. Az interaktív táblák, az egyszerű robotok vagy akár a 3D nyomtatás jól kiegészíti a tanulás fizikai környezetét, mert ezek számos fejlesztő tevékenységre adnak lehetőséget. Az interaktív táblán fejlesztő játékok érhetők el, a robotokkal algoritmusokat, téri viszonyokat tanulhatnak a gyerekek. A 3D nyomtatás technikával személyre szabott kézzel fogható fejlesztő anyagokat tudnak készíteni a pedagógusok. A gyerekek fejlődését követő vizsgálatok digitális eszközök segítségével gyorsabban és kisebb fáradtsággal megoldhatók.

A **21. századi tanteremben** azonban nem a digitális eszköz a legtöbb, hanem a labda, karika, mászó és egyensúlyozó eszközök, szőnyegek, valamint egyéb, **a mozgással összekötött és a tevékenységen keresztül történő tanulást segítő tárgyak**.¹⁴ Mindezek a tanulási tér átalakítását kívánják meg.

Kutatási cél

Az atipikus idegrendszeri fejlődés illetve szociokulturális hátrány okozta iskolai kudarcok megelőzését, a korai prevenciót szolgáló tanulási környezet kidolgozása és hatékonyságvizsgálata. A tanulási környezet átalakítását célzó módszertani megoldások háromféle térben valósulnak meg: pedagógiai-pszichológiai, digitális-informatikai, téri-építészeti.

Kutatási hipotézisek

- I. A tanulási környezet a jelen oktatási keretek között átalakítható fejlesztő környezetté, ami által a tanulásba beépül az idegrendszeri és nyelvi fejlesztés.
- II. Az általános iskola első két évében a tanulási környezet átalakításával a mindennapi tanulásba épített, kognitív működést megalapozó szenzomotoros és nyelvi fejlesztés korai prevenciót jelent az iskolai kudarc elkerülése szempontjából.

A kutatás megvalósításának tervezete

- I. A tanulási környezet a jelen oktatási keretek között átalakítható fejlesztő környezetté, ami által a tanulásba beépül az idegrendszeri és nyelvi fejlesztés.

Az általános iskola első osztályában tervezzük a tanulási környezeti változtatásokat bevezetni. Megközelítőleg 400 elsőosztályos gyermeket és 40 tanítót kívánunk bevonni a tanulási környezet átalakításába. A tanítókat a módszertani felkészítés során a tanulásba épített mozgásos tevékenységek, a szenzomotoros fejlesztéshez kapcsolt nyelvi fejlesztés és a tanulókérték használata területeken készítjük fel. Az egy-egy osztállyal foglalkozó „tanító duókkal” dolgozunk, ami sokkal erősebb szemléleti és gyakorlati hatást hozhat, mint ha a pedagógusnak egyedül kell a feladattal szembesülni.

Az elköteleződés érdekében a megismert módszertani lehetőségek közül válogathatnak a

¹⁴ Gyarmathy Éva (2020) Tanulás, mozgás, tér – szabadon és biztonságban. In: Szerk. Somogyi Krisztina és Bedecs-Varga Éva: Iskola mozgásban. BME Budapest

tanítók és a saját módszereikhez igazíthatják az általunk nyújtott módszertanokat, tehát alkotó módon járulnak hozzá a tanulási környezet fejlesztéséhez. Így történik a fizikai környezet átalakítása is. Egyszerű és költségkímélő iskolai-osztálytermi belsőépítészeti változtatásokat javasolunk és támogatunk, amelyek a jelen körülmények között is megvalósíthatóak, és amelyek az adott tanító duókkal való konzultációban formálódnak. A digitális eszközök bevonása is olyan módon és mértékben valósul meg, amennyire az adott tanító duó kívánja.

A felkészítési időszakban megvalósult fejlesztések kutatási összegzésében a tanulási környezet megváltoztatásának mértékét és módját mutatjuk be és elemezzük. Konferenciákon és kiadványokban jelentetjük meg az eredményeket, amelyek a specialisták és a tanítók közös munkájában jönnek létre.

- II. Az általános iskola első két évében a tanulási környezet átalakításával a mindennapi tanulásba épített, kognitív működést megalapozó szenzomotoros és nyelvi fejlesztés korai prevenciót jelent az iskolai kudarc elkerülése szempontjából.

Az I. hipotézishez kapcsolódik a tanulási környezet megváltozásának hatásvizsgálata. A tanulási környezet a kontroll iskolában a szokásos, míg a kutatásban aktívan résztvevők esetében többféle. Így a hatásvizsgálat nem csupán arra irányul, hogy a változás mennyire hatott a gyerekek fejlődésére, hanem arra is, hogy melyek voltak azok a tényezők, amelyek a legjobban segítették a gyerekek fejlődését.

Az elsőosztályba érkező gyerekek szenzomotoros és kognitív profilját vizsgáljuk. Az adatokat online tesztrendszer segítségével gyűjtjük. A Kognitív Profil teszt már évtizedek óta működik, és hatásvizsgálatokban használjuk.^{15,16} Az első- és második osztályosokkal egyéni tesztfelvételre van szükség. Ugyanez a helyzet a Szenzomotoros Profil vizsgálattal, amelynek az online adatgyűjtő rendszerének kidolgozására van szükség.

A fejlesztő két év elején és után történnek a vizsgálatok, amelyeket pszichológia szakos hallgatók, óvopedagógusok és tanítók végzik. A tanító duók, ha vizsgálnak is nem a saját osztályukban vizsgálnak, hogy minden gyermek vizsgálata külső vizsgálatvezetővel történjen.

Nem csak a hatásvizsgálatot, hanem a bemeneti mérések eredményeit is publikáljuk, mert a vizsgálati csoportunk profilja fontos információt adhat arról, hogy milyen problémákkal indulnak a gyerekek az iskolában.

A vizsgálati és kontroll csoport

Elsősorban hátrányos helyzetű térségek iskoláinak első osztályos tanulói a vizsgálati és kontrollcsoport tagjai. A vizsgálati csoport tanítói vesznek részt a program megvalósításában, ők a felkészítés során megismerkednek a fejlesztő tanulási környezet szemléletével, gyakorlatával és az alapján „állítják össze” a saját módszertanukat.

¹⁵ Gyarmathy Éva, Gyarmathy Zsófia, Szabó Zénó (2021) A Sakkpalota képességfejlesztő program hatásvizsgálata. [Új Pedagógiai Szemle, közlésre elfogadva](#)

¹⁶ Kraiciné Szokoly Mária, Gyarmathy Éva, Bánátfy Andrea, Pap Anna (2019) A Kognitív Profil Teszt alkalmazásának kiterjesztése – kísérlet a szakképzésben tanuló fiatal felnőttek lemorzsolódásának csökkentésére. *Új Pedagógiai Szemle*, 9-10, 102-11.

Vizsgálati eszköz

Offline és online verzióban¹⁷ is elérhető, pedagógusok által használható vizsgálati eljárások, a Szenzomotoros és Kognitív Profil Teszt feladataiból állítjuk össze a vizsgálatokhoz az eszközöket. Az 5-7 éves korosztálynak megfelelő vizsgálati eszközöket alkalmazunk. Minthogy kifejezetten az iskolai sikertelenség szempontjából veszélyeztetett populációt célozzuk meg, akik feltételezhető, hogy már az iskolába érkezéskor jelentős lemaradást mutatnak, a vizsgálati eszközök megválasztásával is már a kudarcokat szeretnénk elkerülni. A vizsgálati eszközök online platformról lesznek elérhetőek, és az adatgyűjtés is ugyanott történik. Mindazonáltal maga a vizsgálat többnyire nem digitális, hanem személyes, egyéni helyzetben történik.

A tervezett kutatási időszak: 2021. szeptember 1. – 2025. augusztus 31.

A megvalósításnak öt jól elkülöníthető fázisa van. Ezek időbeosztása a következő:

1. **Előkészítési időszak:** 2021. szeptember 1. – 2021. február 28.
2. **Pedagógusi felkészülési időszak:** 2022. március 1. – 2022. augusztus 31.
3. **Program időszak:** 2022. szeptember 1. – 2024. augusztus 31.
4. **Hatásvizsgálat:** 2024. szeptember 1. – 2025. január 31.
5. **Adatfeldolgozás, elemzés és beszámoló:** 2025. február 1. – 2025. augusztus 31.

1. Előkészítési időszak: 2021. szeptember 1. – 2021. február 28.

Kidolgozásra kerül a kutatási anyagok alapja, amelyeket a következő fázisban a tanító duók és a vizsgálatokat végző hallgatók, pedagógusok használnak. A tanulási környezet átalakításával kapcsolatos ismeretszerzést segítő anyagok, a vizsgálatokhoz online platform, fejlesztő alkalmazások, tanulóártya applikáció készül.

Munka és anyagi ráfordítás:

- A tanulási környezet fejlesztését segítő interdiszciplináris ismertető anyagok kidolgozása
- A kutatásban résztvevő iskolák és tanítók megtalálása
- A tanító duók felkészítése a kutatásra, kutatási konzultáció
- A vizsgálati eszközök összeállítása
- Az online platform és fejlesztő alkalmazások megtervezése
- A tanulóártya mobil applikáció elkészítése

2. Pedagógusi felkészülési időszak: 2022. március 1. – 2022. augusztus 31.

Ebben a szakaszban a tanító duók online és offline képzésben és konzultációk során ismereteket szereznek a tanulási környezet fejlesztő környezetté alakítása terén. Nem csak képzésről van szó, sokkal inkább kutatási együttműködés jellegű munkáról. A tanító duóknak a felkészülési időszakban már be kell vezetni néhány elemet a megismertekből, és segíteniük kell a téri-fizikai környezet alakításában is. A vizsgálatok elvégzésébe bevont hallgatók és pedagógusok megismerkednek az online vizsgálati platformokkal és az online és mobil

¹⁷ <http://kognitivprofil.hu/>

fejlesztő-tanulást támogató alkalmazásokkal.

Munka és anyagi ráfordítás:

- A tanulási környezet fejlesztését segítő interdiszciplináris anyagok kiadása, a tanító duókkal való konzultáció az alkalmazásról
- A tanító duók saját tanulási környezeti koncepciójának kidolgozása, részleges kipróbálása a kutatókkal történő konzultációs kapcsolatban
- A fejlesztő tanulási környezet kialakítása, téri-építészeti megvalósítása
- A vizsgálati csoport megalakítása és felkészítése (hallgatók és pedagógusok)
- A vizsgálati eszközök kipróbálása
- Az online platform és fejlesztő alkalmazások elkészítése
- A tanulóártya mobil applikáció kipróbálása a gyakorlatban, és a tanításba történő bevezetése

3. Program időszak: 2022. szeptember 1. – 2024. augusztus 31.

A tanító duók két éven keresztül a megismerő-fejlesztő szemléletnek megfelelő, a nyelvi fejlesztést szenzomotoros fejlesztéssel kapcsoló tevékenységeket építenek be a tanításba. A gyerekek a sokféle mozgásra lehetőséget adó térben tanulhatnak. A tanító duók folyamatosan konzultálnak az egyes területek felelős szakembereivel. A két év során feljegyzésekkel követik a programban történeteket. A második év elején a tanító duók végeznek haladási felmérést az osztályukban.

Munka és anyagi ráfordítás:

- A vizsgálati és kontroll csoport kialakítása
- Bemeneti mérések megszervezése, lebonyolítása
- Adatfeldolgozás, elemzés, összegzés
- A tanító duók a fejlesztő tanulási környezetben tanuló diákok tanulásának, fejlődésének megfigyelésével követik a folyamatot
- A 2. év elején a tanítók visszajelzést adnak megadott szempontok szerint a program első éve után megfigyelhető tanulói változásokról
- Kutatási konzultáció a megvalósítással kapcsolatos tapasztalatok és problémák elemzése

4. Hatásvizsgálat: 2024. szeptember 1. – 2025. január 31.

A két fejlesztő év után az akkor már harmadik osztályt kezdő gyerekek ugyanolyan felmérésen vesznek részt, mint a kezdetkor. A felmérést külső vizsgálatvezetők végzik.

Munka és anyagi ráfordítás:

- A hatásvizsgálat elvégzése, a vizsgálati és kontrollcsoportok tesztelésének megszervezése, kivitelezése

5. Adatfeldolgozás, elemzés és beszámoló: 2025. február 1. – 2025. augusztus 31.

A négyéves programban szerzett adatok és tapasztalatok feldolgozása, elemzése és publikációk előkészítése, valamint a kutatási beszámoló elkészítése.

Munka és anyagi ráfordítás:

- A vizsgálati adatok feldolgozása, elemzése
- A kutatásban résztvevő iskolák és tanító duók beszámolója
- Az elkészült kutatási anyagok publikációja
- Kutatási beszámoló elkészítése

A kutatócsoport tagjai

Pedagógiai-pszichológiai tanulási környezet

- Dr. habil. Gyarmathy Éva – Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Pszichológiai és Mozgásképzési Tanszék, Atipikus Fejlődés Módszertani Központ
- Szűcs Antal Mór – ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza

Digitális-informatikai környezet

- Dr. Forstner Bertalan – Budapesti Műszaki Egyetem, Automatizálási és Alkalmazott Informatikai Tanszék
- Szabó Zénó – ELTE PPK, Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusza

Téri-építészeti csoport

- Ritter Dániel – Budapesti Műszaki Egyetem, Építészeti Doktori Iskola doktorandusza
- Dr. habil. Tamáska Máté – Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Hittudományi, Társadalomtudományi és Romológiai Tanszék

Kutatási koordinációs csoport

- Pap Judit, projekt menedzser – Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Pszichológiai és Mozgásképzési Tanszék, Atipikus Fejlődés Módszertani Központ
- Turmezei Mónika, tudományos asszisztens

Vizsgálatokat végző csoport

- Óvodapedagógus, tanító és pszichológiai képzésben részt vevő hallgatók
- Óvodapedagógusok és tanítók

Összegzés

A MTA jelen pályázat kiírásának megfelelően a hazai közoktatás problémáinak megoldása szempontjából releváns problématerületen kívánunk kutatást indítani nemzetközi és hazai kutatási eredményekre építve az iskolai kudarcok és a lemorzsolódás, a korai prevenciót szolgáló módszerek kidolgozása és hatékonyság-vizsgálata terén.

A szociokulturális helyzete és/vagy atipikus idegrendszeri fejlődése miatt az iskolában hátrányt szenvedő gyerekek nyelvi és szenzomotoros fejlesztését elősegítő tanulási környezet megelőzheti az iskolai kudarcokat, megalapozza az olvasás-szövegértést, a matematikai gondolkodást és a természettudományos tudást.

A hatékony tanulási környezet nem homogén, hanem az adott tanulási helyzetben résztvevőknek megfelelő. A kutatás fő terepe az iskola, a kutatásban a fejlesztő tanulási környezet jellemzői, mint keret jelennek meg, és a gyakorló pedagógusok a kutatókkal való

együttműködésben saját iskolájukban, osztályukban a saját lehetőségeiknek és a diákjaik sajátosságainak figyelembe vételével maguk alkotják meg téri-építészeti és pedagógiai-pszichológiai szinteken is a helyi tanulási környezetet. Ugyanezen az elven alapul a digitális eszközök használata. A kisgyerekek esetében még kevésbé szükségesek, de a tanítók döntésének megfelelően választhatók a tanulási környezet gazdagítására, illetve a gyermekek megismerésében is, mint vizsgálati eszköz.

A tervezett kutatásunk nagyon jól illeszkedik az AVKF profiljába, mind a kutatási munkában célzott gyerekpopuláció tekintetében, mind az általunk az óvó és tanítóképzésbe vitt interdiszciplinaritás szempontjából is. Ugyanakkor több másik felsőoktatási intézményben különböző területen tudományos munkát végző kutatók vesznek részt a tervezett kutatómunkában a diákokkal és tanítókkal együtt. A közoktatási intézmények illetve tanítók saját alkotó-kutatómunkát végezhetnek, és nem kész programot kell követniük, miközben tudományosan megalapozott fejlesztési szemléletben közvetlenül vesznek részt a kutatócsoport munkájában.